

RETSPOLITISK FORENING

ÅBENT BREV

Til Justitsminister Nick Hækkerup

cc. Folketingets Retsudvalg

Vedrørende forholdet mellem fritagelse for digital post og pligten til at anvende den digitale sagsportal (Civilportalen) i retssager.

Retspolitisk Forening beskæftiger sig normalt ikke med konkrete sager, men sagen omtalt i det følgende rummer så afgørende principielle retssikkerhedsmæssige problemer, at vi har valgt at rette henvendelse herom til Justitsministeren og Folketingets retsudvalg.

Sagen vedrører en person, som Civilretten dømte til at betale et større beløb uden at den pågældende havde mulighed for at være bekendt med retsmødets afholdelse. Indkaldelsen skete digitalt over retsvæsenets civilportal (minretssag.dk), selvom det offentlige allerede havde fritaget den pågældende person for digital kommunikation med det offentlige, da han var betydelig svækket fysisk som psykisk og uden nogen adgang til IT. Der var ingen hjælp at hente hos de forskellige myndigheder.

Retspolitisk Forening har en begrundet formodning om, at der rundt om i landet er mange mennesker, som er havnet i lignende håbløse situationer, fordi de ikke kan håndtere den digitale offentlige kommunikation. Den konkrete sag illustrerer således et udbredt og alment problem.

Fritaget for digital post, men forpligtet til at anvende digital sagsportal

Retspolitisk Forening er blevet forelagt en konkret sag med henblik på at vurdere de generelle retssikkerhedsmæssige problemer, som sagen giver anledning til. Sagen rejser et grundlæggende problem om forholdet mellem fritagelse for digital post og pligten til at anvende den digitale sagsportal (Civilportalen) i retssager.

En borger blev fritaget for digital post, da han ikke var i stand til at anvende digital kommunikation. Han er invalidepensionist og lider af hukommelsesvanskeligheder (anoksisk hjerneskade) som følge af et hjertestop i 2016. Han er tillige stærkt fysisk svækket.

Borgeren blev indstævnet i en civil retssag over den IT-baserede sagsportal (Civilportalen), der anvendes af domstolene. Da han var afskåret fra at anvende digital kommunikation, var han uvidende om, at han var indkaldt til et retsmøde og havde derfor ikke mulighed for at varetage sine interesser. Følgelig blev han dømt ved to udeblivelsesdomme, uden at retten

havde taget stilling til, om han skulle fritages fra at anvende den digitale sagsportal, således som det fremgår retsplejelovens § 148a, stk. 4.

Borgerens repræsentant søgte herefter at få sagerne genoptaget gennem de foreliggende juridiske kanaler. Disse anmodninger blev afvist med forskellige begrundelser, herunder at fritagelse for digital post ikke indebærer, at man samtidig er fritaget for pligten til at anvende den digitale sagsportal.

Når det fra det offentlige side er anerkendt, at en person ikke er i stand til at modtage digital post og derfor bliver fritaget herfor, forekommer det selvmodsigende at forestille sig, at samme person skulle have mulighed for anvende sagsportalen (Civilportalen), der stiller større krav til brugerens IT- færdigheder end blot modtagelse af digital post. Borgeren var uden viden om IT, helt uden IT-færdigheder og i øvrigt uden IT-adgang.

Reglen bør naturligvis være, at når en borger er fritaget for digital post, er han samtidig fritaget for at anvende den digitale sagsportal. Dette kan løses enten ved at domstolene i forbindelse med anvendelse af sagsportalen rutinemæssigt undersøger, om en part er fritaget for digital post. Eller det kan sikres, at domstolen, når den bliver bekendt med, at en domfældt i en udeblivelsesdom har været fritaget for digital post og derfor ikke har haft mulighed for at varetage sine interesser, får sagen genoptaget under anvendelse af de sædvanlige ikke-digitale meddelelsesformer.

Den konkrete sags omstændigheder

Nedenfor følger et referat af den konkrete sag, der gav anledning til forespørgslen til Retspolitisk Forening:

Den pågældende borger A var ikke i besiddelse af en computer og ville heller ikke være i stand til at betjene den, idet han var hjerneskadet som følge af en blodprop i 2016. Han havde heller ikke telefon, ikke NemID eller på nogen måde IT-adgang. A var derfor blevet fritaget for at modtage digital post i 2016.

I 2007 modtog A et brev fra Lollands bank, hvori han blev afkrævet to beløb, som han angiveligt skulle skyldes banken som følge af et udækket beløb hidhørende fra en tvangsauktion i 2003. Beløbene er senere steget til sammenlagt at udgøre mere end 200.000 kr. A oplyste, at han ikke havde modtaget denne påkravsskrivelse, men dette er dog uden betydning for den foreliggende sag.

Først den 22.3.2016 modtog A et påkrav i sagen fra inkassofirmaet Intrum Justitia, hvilket påkrav A var helt uforstående overfor. A's repræsentant klagede følgelig til Pengeinstitutnævnet den 20.6.2016.

Den 15.2.2018 modtog A via stævningsmand to indkaldelser til fogedretten i Glostrup. A bestred begge krav skriftligt over for fogedretten. Den 22.2.2018 meddelte fogedretten, at sagerne nu var sendt til Civilretten, hvorfra han ville modtage nærmere besked om sagens videre behandling.

I marts 2018 blev A indkaldt til et retsmøde i Civilretten gennem den digitale sagsportal (Civilportalen), hvilken meddelelse han følgelig ikke modtog eller i øvrigt fik kendskab til. Han blev den 19.4.2018 dømt som udebleven til at betale de to poster, som sagen drejede sig om. Retten tog ikke stilling til, om han skulle fritages fra at anvende sagsportalen, således som det fremgår af retsplejelovens § 148a, stk. 4. Dommene blev efter det oplyste afsagt alene på grundlag af påkravsskrivelsen, da det blev oplyst fra sagsøgers side, at det originale lånedokument var bortkommet.

Domsudskrifterne blev herefter tilsendt A over sagsportalen, og disse udskrifter modtog han følgelig ikke. Kun fordi en bekendt af A som repræsentant for ham tidligere havde klaget over Lollands Bank til Pengeinstitutnævnet, modtog A senere de to domsudskrifter af 19.4.2018 sammen med nævnets kendelse. Det fremgik af Pengeinstitutnævnets kendelse, at nævnet anså sig for inkompetent, når sagen samtidig verserede for domstolene.

Det var således alene på grundlag af klagen til Pengeinstitutankenævnet, at A blev bekendt med domsafgørelserne.

Ingen hjælp at hente hos myndighederne

Pengeinstitutankenævnet opfordrede A til at søge retten om genoptagelse af de to sager, hvilket han gjorde. Retten i Glostrup afviste herefter ved to kendelser af 13. og 20.11.2018 at genoptage sagerne under henvisning til, at A ikke havde deltaget i et forberedende telefonisk retsmøde, hvortil han var indkaldt over den digitale sagsportal og følgelig var uvidende herom. Kendelserne blev også sendt til A over sagsportalen, hvorfor han heller ikke modtog disse.

Der har efterfølgende været en længere korrespondance mellem A's repræsentant og præsidentsekretariatet ved Retten i Glostrup. A's anbringender blev afvist navnlig under henvisning til, at en fritagelse for digital post ikke er det samme som en fritagelse for at anvende sagsportalen.

A's repræsentant søgte herefter Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære de to kendelser afsagt af Retten i Glostrup. Nævnet afviste imidlertid anmodningen under henvisning til, at en ansøgning om kæretiladelse skulle være indgivet inden to uger efter afsigelsen af kendelserne. Dette havde selvsagt været ikke været muligt for A, da han ikke var bekendt med de afsagte kendelser.

En henvendelse til Justitsministeriet førte heller ikke til noget resultat.

Sagens retssikkerhedsmæssige implikationer

Det bemærkes, at Civilportalen/sagsportalen er et ukendt begreb for langt de fleste, herunder juridiske kandidater med en vis anciennitet, der ikke direkte beskæftiger sig med retssager.

Retsplejelovens bestemmelser er i øvrigt vanskelige at forene: I retsplejelovens kapitel 17 om "Meddelelser og forkyndelse af meddelelser" fremgår det af § 153a, stk. 2, at digital

kommunikation kan anvendes, hvis modtageren ikke er fritaget for digital post. Med andre ord: Digital kommunikation kan ikke anvendes, hvis parten er fritaget for digital post.

Det fremgår samtidig af retsplejelovens kapitel 16 om ”De almindelige bestemmelser om procesmåden” i § 148a, stk. 4, at hvis retten skønner, at en part ikke kan forventes at kunne anvende sagsportalen, beslutter retten, at den pågældende part fritages herfor. Denne vurdering er tilsyneladende ikke foretaget i denne sag inden domsafsigelsen, og det er heller ikke undersøgt, om A var fritaget for digital post.

Dette sagsforløb viser en klart utilfredsstillende situation, der afspejler en mangel på retssikkerhed for borgere, der ikke behersker og derfor er fritaget for digital kommunikation.

Endvidere har Retspolitisk Forening kendskab til flere lignende sager, hvor borgere har lidt retstab, fordi systemet ikke anerkender de pågældende borgeres afmagt i relation til digital kommunikation. Foreningen har således en begrundet formodning for, problematikken på landsplan sætter mange borgere i klemme.

Sagen illustrerer dermed en generel og udbredt problematik i det danske retssystem.

Retspolitisk Forening vil arbejde videre med denne retssikkerhedsmæssigt ubetyrrende retstilstand, dog i håbet om, at ministeriet snarest vil løse denne anomali i retssystemet.

København, d. 3. februar 2020

På Retspolitisk Forenings vegne

Bjørn Elmquist

Formand

Noe Munck

Bestyrelsesmedlem

Celina Justiva

Sekretær, bestyrelsesmedlem